2024 PARA POLİTİKASI

29 Aralık 2023

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

1. Para Politikası ve İletişimi

1. Merkez bankalarının toplumsal refah artışına en büyük katkısı fiyat istikrarının sağlanmasıyla gerçekleşir. Bu çerçevede, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) temel amacı fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmektir. Sahip olunan tüm araçlar bu amaç doğrultusunda kullanılmaya devam edilecektir. Fiyat istikrarını destekleyici bir unsur olarak finansal istikrar da gözetilecektir.

2. Enflasyon hedeflemesi rejimi çerçevesinde, Hükümet ile birlikte belirlenen enflasyon hedefi yüzde 5 olarak korunmuştur. TCMB'nin hesap verme yükümlülüğünün bir unsuru olan belirsizlik aralığı, önceki yıllarda olduğu gibi hedef etrafında her iki yönde 2 yüzde puan olarak korunmuştur. Para politikası enflasyonu orta vadede bu hedefe ulaştıracak şekilde oluşturulacaktır.

3. Enflasyonun gelecek dönemdeki seyri konusunda iktisadi birimlere rehberlik etmesi öngörülen göstergeler, kısa vadede enflasyon tahminleri, orta vadede ise enflasyon hedefidir. Enflasyon Raporu'nda açıklanan tahminler enflasyon beklentilerine yönelik referans oluşturma işleviyle ara hedef olarak kullanılacaktır.

4. Yıl içinde enflasyon gelişmelerine ilişkin kapsamlı değerlendirmeler Enflasyon Raporu aracılığıyla kamuoyuyla paylaşılacaktır. Yıl sonunda gerçekleşen enflasyonun belirsizlik aralığının dışında kalması durumunda ise hesap verebilirlik ilkesi gereği Hükümet'e "Açık Mektup" yazılacaktır.

5. Bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı, TCMB'nin temel politika aracı olmayı sürdürecektir.

6. Dezenflasyonun en kısa sürede tesisi, enflasyon beklentilerinin çıpalanması ve fiyatlama davranışlarındaki bozulmanın kontrol altına alınması için 2023 yılı ikinci yarısında parasal sıkılaştırma süreci başlatılmıştır.[1]

7. Fiyat istikrarının kalıcı tesisi için gereken parasal sıkılık düzeyi, enflasyonu Enflasyon Rapor'larında öngörülen patikaya, orta vadede ise yüzde 5 hedefine ulaştıracak şekilde gerektiği sürece korunacaktır.

8. Parasal sıkılık ve parasal aktarım, likidite gelişmeleri yakından takip edilerek miktarsal sıkılaştırma kararları ile desteklenebilecektir.[2] Miktarsal sıkılaştırma adımlarına, kullanılan sterilizasyon araçlarının çeşitliliği artırılarak devam edilecektir.

9. Para politikası kararları, makro ve mikro düzeyde fiyatların ayrıntılı analizi, enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışları, para politikasının etkileyebileceği talep unsurları, arz yönlü gelişmeler, iç-dış denge, tasarruf eğilimi ve krediler dahil olmak üzere finansal koşullar ile likidite ve fiyat istikrarını etkileyen diğer tüm unsurlardaki gelişmeler dikkate alınarak oluşturulacaktır.

10. Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısı öncesindeki yedi günlük süre "sessiz dönem" olarak adlandırılmakta olup, bu süre içinde para politikasına yönelik dış iletişim yapılmamaktadır. Bu dönem içerisinde PPK toplantısına hazırlık amacıyla karar alma sürecine teknik girdi sağlayan birimler PPK'ya kapsamlı analiz ve değerlendirmeler yapmaktadır.

11. PPK, önceden açıklanan bir takvim çerçevesinde 2024 yılında 12 toplantı yapacaktır.[3] Para politikası kararı ile kısa gerekçesi, İngilizce çevirisi ile birlikte, toplantı ile aynı gün saat 14.00'te; PPK'nın ayrıntılı değerlendirmelerini içeren toplantı özeti ise toplantıyı takip eden beş iş günü içinde TCMB internet sayfasında yayımlanacaktır.

12. Para politikası iletişimine, şeffaflık, hesap verebilirlik ve öngörülebilirlik ilkeleri doğrultusunda devam edilecektir.

---

[1] 2023 yılında alınan faiz kararları Ek 1-Tablo 1'de yer almaktadır.

[2] 2023 yılında alınan seçici kredi sıkılaştırması ve miktarsal sıkılaştırma kararları Ek 1-Tablo 4 ve Tablo 5'te yer almaktadır.

[3] 2024 yılı toplantı ve rapor takvimi Ek 2'de yer almaktadır.

13. Para politikasının temel iletişim araçları PPK duyuruları ve Enflasyon Raporu'dur. Enflasyon Raporu'nun yılda dört defa yayımlanmasına ve para politikası uygulamalarının kamuoyu ile iletişiminin etkin bir şekilde yapılabilmesi amacıyla bilgilendirme toplantılarıyla tanıtılmasına devam edilecektir.

14. TCMB'nin faaliyetleri, para politikası uygulamaları ve döneme özgü gelişmeler hakkında Başkan tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yapılan sunumlar sürdürülecektir.

15. Başkan, Başkan Yardımcıları ve teknik içerikli konularda görevlendirilen TCMB mensupları tarafından diğer platformlarda yapılan sunum ve konuşmalar iletişim politikasının bileşeni olmaya devam edecektir.

16. Finansal İstikrar Raporu, TCMB'nin bir diğer önemli iletişim aracı olmaya devam edecektir.

17. Bunun yanı sıra, aylık enflasyon gelişmelerini alt kalemler itibarıyla özetleyen Aylık Fiyat Gelişmeleri Raporu'nun, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile PPK toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunması amacıyla, bir iletişim aracı olarak kullanılması sürdürülecektir.

18. Bunlara ek olarak, para politikası, makroihtiyati çerçeve, Türk lirası ve döviz likiditesi yönetimine ilişkin kamuoyuyla paylaşılan duyurular iletişimin önemli unsurlarıdır.

19. TCMB iletişiminin önemli hedef gruplarından olan basın, yatırımcılar, akademik çevreler ve genel kamuoyu ile iletişim sürdürülecektir. Reel ve finansal sektör temsilcileri, yurt içi ve yurt dışı kuruluşlar ve TCMB politikalarının tüm paydaşları ile etkileşim sağlamak üzere politika çerçevesi ve makroekonomik görünüm hakkında bilgilendirmeler yapılacaktır. TCMB, uluslararası etki alanını genişletmek amacıyla, uluslararası kuruluşlar ve platformlar ile diğer merkez bankaları gibi yurt dışı paydaşlarıyla etkin iletişimini sürdürecektir. Bu kapsamda, enflasyon, para politikası, finansal piyasalar ve bankacılık gibi konularda teknik sunumların yapılacağı Yatırımcı Günleri düzenlenecektir.[4]

20. TCMB tarafından yayımlanan çalışma tebliğleri, ekonomi notları, Merkezin Güncesi platformundaki blog yazıları, Herkes İçin Ekonomi mikrositesinde yayımlanan içerikler ve TCMB'nin faaliyetleri ile para politikası uygulamaları hakkında çeşitli platformlarda yapılan sunumlar, seminer ve diğer etkinlikler de kamuoyunun bilgilendirilmesinde önemli bir paya sahip olacaktır.

21. TCMB, sahip olduğu diğer iletişim kanallarına ek ve onları destekleyici olarak sosyal medya hesaplarını etkili birer iletişim kanalı olarak kullanmaya devam edecektir. Söz konusu hesaplar aracılığıyla TCMB'nin aldığı politika kararları ve gerekçeleri, uygulamaları, yayınları ve kurumsal haberler duyurulmaktadır. Bu kapsamda, TCMB duyuruları, raporları ve kullanılan para politikası araçları hakkında özet bilgilerin yer aldığı içerikler sosyal medya üzerinden kamuoyuyla paylaşılacaktır. Ayrıca, sosyal medyada yapılan paylaşımlar ile farklı hedef kitlelerin ekonomik analizler, kavramlar ve TCMB tarafından düzenlenen etkinlikler gibi konular hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanacaktır.

---

[4] Yatırımcı Günlerinin ilki, 11 Ocak 2024 tarihinde New York'ta gerçekleştirilecektir. Yatırımcı Günleri'ne ilişkin takvim ayrıca duyurulacaktır.

22. Uygulanan para politikasının etkinliğinin artması için ilgili tüm paydaşlarla yüksek eşgüdüm içinde çalışılmaya devam edilecektir. TCMB, enflasyonun para politikasının etki alanı dışında kalan nedenlerine yönelik yapısal ve erken uyarı niteliğindeki analizlerini ve bulgularını da kamuoyu ve ilgili kurumlarla paylaşmayı sürdürecektir.

23. Politika kararlarını yakın ve gerçek zamanlı veriler ile bilimsel temeli güçlü analizler ışığında şekillendirmek ve sürdürülebilir fiyat istikrarına katkı sağlamak amacıyla oluşturulacak araştırma gündemi kamuoyu ile paylaşılacak; TCMB'nin akademik çalışmaları destekleme faaliyetleri politika tasarım süreçlerini güçlendirmek için en verimli şekilde kullanılacaktır.

2. Makroihtiyati Politika Çerçevesi

24. Piyasa mekanizmasının işlevselliğini artırmak ve makro finansal istikrarı güçlendirmek amacıyla 2023 yılının ikinci yarısında mikro ve makroihtiyati politika çerçevesinde kapsamlı sadeleşme adımları atılmıştır.[5]

25. Makroihtiyati çerçevede yapılan önemli sadeleşme adımları arasında toplam mevduatın içinde Kur Korumalı Mevduat (KKM) ve Türk lirası mevduatın payına ve yabancı para (YP) mevduattan KKM'ye dönüşüm oranına göre düzenlenen ilave/indirimli menkul kıymet tesisi, Türk lirası ticari kredi kullandırımına ve harcama mukabili kredi kullanımına ilişkin menkul kıymet tesisi ile kredi faiz/kâr payı oranına göre menkul kıymet tesisi uygulamalarının sonlandırılması ve yabancı para yükümlülüklere uygulanan menkul kıymet tesis oranının düşürülmesi yer almaktadır.

26. Bu çerçevede, menkul kıymet tesisi düzenlemesi önemli ölçüde sadeleşerek mevcut durumda ek bir menkul kıymet talebi yaratmayacak düzeye gelmiştir. Uygulanan parasal sıkılaştırma sürecine sadeleşme adımlarının da eşlik etmesi ile birlikte tahvil getirileri yükselmiş ve getiri eğrisi para politikası duruşunu yansıtmaya başlamıştır.

27. Mevcut makroihtiyati çerçevenin tüm bileşenlerinin enflasyon, faizler, döviz kurları, rezervler, beklentiler ve finansal istikrar üzerindeki yansımaları değerlendirilerek ve etki analizlerine dayanılarak sadeleşme süreci 2024 yılında da devam edecektir.

28. Yabancı para yükümlülükler üzerinden menkul kıymet tesisinin kademeli olarak azaltılmasına devam edilecektir. KKM hesaplarından Türk lirası hesaplara geçişin güçlenmesiyle bu alandaki düzenlemelerde de sadeleşme yapılacaktır.

29. Türk lirası varlıklara olan talebin desteklenmesi ve makro finansal istikrarın güçlendirilmesine katkı sağlanması için, toplam mevduat içerisinde Türk lirası mevduatın payında artış ve KKM hesaplarından Türk lirası hesaplara geçiş hedefleri, sadeleşme sürecinde 2023 yılı ağustos ayından bu yana para politikası adımlarını desteklemiştir.[6]

30. Parasal aktarım mekanizmasının etkinliğini artıran bu uygulamalar sonucunda ağustos ayından itibaren KKM bakiyesi yüzde 22 azalırken, Türk lirası mevduatın toplam mevduat içindeki payında 15 Aralık itibarıyla 9 puan artış olmuştur.

31. 2024 yılında piyasa mekanizmasının işlevselliğinin artması, döviz kurlarında istikrarın korunması ve dezenflasyon sürecinin belirginleşmesiyle birlikte KKM'ye yönelik talebin azalmaya devam edeceği ve Türk lirası varlıklara olan talebin güçleneceği öngörülmektedir.

32. Ayrıca, 2024 yılında, Türk lirası mevduatın önceliklendirilmesine yönelik atılacak adımlarla bankacılık sisteminde Türk lirası mevduatın payının yüzde 50'ye yükselmesi ve KKM bakiyesindeki gerilemenin devam etmesi hedeflenmektedir.

33. Seçici kredi politikaları 2023 yılında para politikası aktarım mekanizmasının işlevselliğini artırmak, iç talepte dengelenme sağlamak ve ihracat/yatırım faaliyetlerini desteklemek amacıyla etkin bir

[5] Sadeleşme adımlarına ilişkin özet Ek 1 - Tablo 2'de sunulmaktadır.
[6] TL mevduata yönelik makroihtiyati düzenlemeler Ek 1 - Tablo 3'te sunulmaktadır.

şekilde kullanılmıştır. Bu kapsamda, Türk lirası ticari kredilerde (ihracat, yatırım, tarım, esnaf, kamu kurum ve kuruluşları ile deprem bölgesine yönelik krediler hariç) aylık yüzde 2,5, ihtiyaç kredilerinde aylık yüzde 3 ve taşıt kredilerinde aylık yüzde 2 büyüme sınırını aşan bankalar için menkul kıymet tesis yükümlülüğü uygulanmıştır.[7]

34. Kredi kompozisyonunun dezenflasyon sürecini ve makroekonomik dengeleri gözetici bir çerçevede şekillenmesi sağlanacaktır. Finansal koşullardaki sıkılaşmanın, finansmana erişim üzerindeki ikincil etkileri yakından takip edilecek, seçici kredi politikaları özellikle yatırım, üretim ve ihracata yönelik faaliyetleri destekleyecek şekilde sürdürülecektir. Bu süreçte, sıkılaşan finansal koşulların dar gelirli kesime etkisini azaltmaya yönelik tedbirler alınabilecektir.

3. Türk Lirası ve Döviz Likiditesi Yönetimi

35. 22 Aralık 2023 itibarıyla sistemin fonlama ihtiyacı 1.266,6 milyar Türk lirası (TL) seviyesindedir. Sistemin fonlama ihtiyacı yıl boyunca 215,4 milyar TL yükselmiş olup söz konusu artışın temel belirleyicileri; miktarsal sıkılaştırma kapsamında yapılan zorunlu karşılık düzenlemeleri, emisyon hacmi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın (Hazine) net iç borçlanma tutarındaki yükseliş olmuştur. KKM işlemleri, ihracat bedelleri, reeskont kredileri, diğer döviz kazandırıcı işlemler ve doğrudan Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) alımları ise sistemin fonlama ihtiyacını azaltan unsurlar olmuştur.

36. TCMB fonlaması, Açık Piyasa İşlemleri (APİ) ile döviz ve altın karşılığı gerçekleştirilen swap işlemleriyle gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2023 yıl başı itibarıyla 883,4 milyar TL olan swap işlem tutarı, 612,9 milyar TL artış göstererek 22 Aralık 2023 tarihi itibarıyla 1.496,4 milyar TL seviyesine yükselmiştir. 2023 yıl başı itibarıyla 167,8 milyar TL olan net APİ ise 397,6 milyar TL azalış göstermiş ve 22 Aralık 2023 itibarıyla piyasadan APİ yoluyla net 229,7 milyar TL sterilize edilmiştir.

37. KKM kur farkı ödemeleri ve TL karşılığı döviz işlemleri nedeniyle 2023 yılının ikinci yarısından itibaren, bazı dönemlerde sistemde TL likidite fazlası oluşmuş ve TCMB APİ'de net borç alan konumuna geçmiştir. Oluşan likidite fazlası parasal aktarım mekanizmanın etkinliğini artırmak amacıyla çeşitli araçlarla sterilize edilmiştir. Bu çerçevede;

- KKM hesaplarına zorunlu karşılık getirilmiş, ardından zorunlu karşılık oranları vadeye göre farklılaştırılarak artırılmıştır.[8]
- Döviz cinsinden mevduat için Türk lirası cinsinden tesis edilmek üzere ilave zorunlu karşılık uygulaması getirilmiştir.
- 22 Aralık 2023 tarihinden itibaren Türk lirası depo alım ihaleleri düzenlenmeye başlanmıştır.

38. Hazine borçlanma yapısı ve harcama projeksiyonu, rezervlerdeki güçlenme eğiliminin devamı ve vadesi henüz gelmemiş TL karşılığı swap işlemleri nedeniyle 2024 yılında da piyasada dönemsel likidite fazlası oluşabilecektir. Parasal aktarım mekanizmasının etkinliğini korumak ve parasal sıkılaştırmayı desteklemek amacıyla, kullanılan sterilizasyon araçlarının çeşitliliği artırılarak söz konusu likidite fazlası sterilize edilecek ve miktarsal sıkılaştırma süreci devam edecektir.

39. TCMB fiyat istikrarı temel hedefi doğrultusunda parasal aktarım mekanizmasının sağlıklı işleyişini sağlamak amacıyla tüm likidite yönetimi araçlarını etkin şekilde kullanmaya devam edecektir. Bu kapsamda, likidite yönetimi genel çerçevesi, piyasadaki likidite düzeyi ve likiditenin sistem içindeki dağılımı dikkate alınarak belirlenecektir.

---

[7] Seçici kredi kararları Ek 1 - Tablo 5'te sunulmaktadır.
[8] Miktarsal sıkılaşma kararları Ek 1-Tablo 4'te sunulmaktadır.

40. TCMB'nin temel politika aracı, miktar ihalesi yöntemiyle gerçekleştirilen bir hafta vadeli repo ihalesi faiz oranıdır. Bu çerçevede, TL likidite yönetiminde;

- Günlük repo ihale miktarı belirlenirken ikincil piyasa gecelik faiz oranlarının politika faizi etrafında oluşmasının sağlanması,
- Uygulanan likidite yönetimi stratejisi ile uyumlu şekilde para piyasalarının etkin ve istikrarlı çalışması,
- Kullanılan araçların para politikasının etkinliğini desteklemesi,
- Ödeme sistemlerinin kesintisiz çalışmasının temini

hedeflenmektedir.

41. Likiditenin haftanın günlerine dengeli dağılımının sağlanması amacıyla gerekli görülen günlerde, vadeleri 5 ile 12 gün arasında olmak kaydıyla farklı vadelerde birden fazla repo ihalesi açılmaya devam edilebilecektir. Likiditede öngörülemeyen nedenlerle sıkışıklık ortaya çıkması halinde 13.00-16.00 saatleri arasında haftalık vadede miktar yöntemiyle gün içi repo ihalesi yapılabilecektir.

42. TCMB likidite yönetiminde araç çeşitliliğinin ve operasyonel esnekliğin korunabilmesi için teknik nedenlerle APİ portföyünde yeterli miktarda DİBS ve T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Varlık Kiralama Anonim Şirketi (HMVKŞ) tarafından ihraç edilen TL cinsi kira sertifikası bulundurulması gerekmektedir. Bu kapsamda, 2023 yılının ilk yarısında, geleneksel ihale yöntemiyle düzenlenen ihaleler ile nominal 39 milyar TL DİBS, piyasa yapıcılığı doğrudan alım imkânı kapsamında düzenlenen ihaleler ile nominal 55,5 milyar TL tutarında DİBS alımı olmak üzere toplam nominal 94,5 milyar TL tutarında alım gerçekleştirilmiştir. Kotasyon yöntemiyle düzenlenen doğrudan alım ihaleleriyle ise nominal 8,8 milyar TL tutarında alım gerçekleştirilmiştir. 2023 yılının ikinci yarısında, miktarsal sıkılaştırma adımları çerçevesinde doğrudan alım ihalelerine ara verilmiştir. 2023 yılı başında nominal 121,4 milyar TL seviyesinde olan APİ portföyü 22 Aralık 2023 tarihi itibarıyla nominal 0,7 milyar TL kira sertifikası ve nominal 192,8 milyar TL DİBS olmak üzere toplam nominal 193,5 milyar TL seviyesindedir.

43. TCMB APİ portföy büyüklüğü, ilave alım seçeneği saklı kalmak kaydıyla, 2024 yılı için nominal 200 milyar TL olarak belirlenmiştir. 2024 yılında, vadesi gelecek nominal 28,2 milyar TL'lik kısım dahil olmak üzere söz konusu hedefe ulaşmak için doğrudan alım işlemleri gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda 2024 yılında, sistemin fonlama ihtiyacına ilişkin analizler dikkate alınarak belirlenen doğrudan alım stratejisi çerçevesinde;

- Doğrudan alım işlemlerinin, APİ portföyünün itfa profili ve piyasadaki likidite koşulları dikkate alınarak yıl içerisinde dengeli ve öngörülebilir bir çerçevede gerçekleştirilmesi,
- APİ portföyünün yapısı dikkate alınarak TL cinsi kira sertifikası alımlarına öncelik verilmesi,
- Doğrudan alımı yapılacak kıymetlerin alım yapılacak ayın ilk iş günü saat 10.00'da veri dağıtım firmaları aracılığıyla ilan edilmesi,
- Alım ihalesi düzenlenebilecek günlerin, piyasa koşulları dikkate alınarak belirlenmesi ve bu kapsamda açılan ihalelerin bir iş günü sonrası valörlü gerçekleştirilmesi,
- Alım ihalesine konu ihale miktarlarının piyasa koşulları dikkate alınarak belirlenmesi,
- İhalelere ilişkin diğer hususlarda mevcut düzenlemelerin geçerli olması ile birlikte, ihale miktarı, kıymet türü ve ihale yöntemine ilişkin olarak gerektiğinde her türlü değişikliğin yapılabilmesi

planlanmaktadır.

44. 2023 yılında, döviz karşılığı TL swap işlemleri çerçevesinde, geleneksel yöntemle gerçekleştirilen swap ihaleleri ve kotasyon yöntemiyle gerçekleştirilen swap piyasası işlemleri yoluyla fonlama

sağlanmıştır. 22 Aralık 2023 tarihi itibarıyla döviz karşılığı TL swap ihaleleri kaynaklı stok miktarı 48,2 milyar ABD doları, döviz karşılığı TL swap piyasası işlemleri kaynaklı stok miktarı ise 1,9 milyar ABD doları seviyesindedir.

45. Bankaların likidite yönetimindeki etkinliğinin artırılması ve altın cinsi tasarrufların finansal sisteme dâhil edilmesine katkı sağlanması amacıyla, TL/döviz karşılığı altın swap işlemlerine 2023 yılında da devam edilmiştir. 22 Aralık 2023 tarihi itibarıyla kotasyon yöntemi ile gerçekleştirilen TL karşılığı altın swap piyasası işlemleri kaynaklı stok miktarı net 12,4 ton, döviz karşılığı altın swap piyasası işlemleri kaynaklı stok miktarı net 26,7 ton ve geleneksel yöntemle gerçekleştirilen TL karşılığı altın swap ihaleleri kaynaklı stok miktarı net 31,4 ton seviyesindedir.

46. Bankaların TL ve döviz likidite yönetimlerine katkıda bulunmak amacıyla, swap işlemlerine 2024 yılında da devam edilecektir. Bununla birlikte, TCMB tarafından gerçekleştirilen swap işlem miktarının kademeli şekilde azaltılması planlanmaktadır.

47. BIST Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda (VİOP) TL uzlaşmalı vadeli döviz işlemlerine, 2023 yılında da devam edilmiştir. Ayrıca, araç çeşitliliğinin artırılması amacıyla, 14 Nisan 2023 tarihinde TCMB nezdinde TL uzlaşmalı vadeli döviz satım işlemlerine başlanmıştır. Diğer taraftan, haziran ayında 9,6 milyar ABD dolarına ulaşan TCMB toplam kısa pozisyon tutarı, yılın geri kalan kısmında kademeli olarak azaltılarak 22 Aralık 2023 tarihi itibarıyla 195 milyon ABD doları seviyesine gerilemiştir.

48. TCMB geçmişte olduğu gibi 2023 yılında da döviz likiditesinin dengelenmesi amacıyla, döviz arz ve talep gelişmelerini yakından takip ederek gerekli önlemleri almaya devam etmiştir. Bu kapsamda, 3 Temmuz 2023 tarihinden itibaren, döviz veya altın hesaplarından Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında açılan hesapların vade tarihlerinde döviz piyasasında oluşabilecek likidite ihtiyacı TCMB tarafından bankalara Türk lirası karşılığı doğrudan döviz satımı ile karşılanmaya başlanmıştır.

49. 2024 yılında dalgalı döviz kuru rejimi sürdürülecek ve döviz kurları, serbest piyasa koşullarında, arz ve talep dengesine göre oluşmaya devam edecektir. TCMB, döviz kurlarının seviyesine ilişkin herhangi bir hedefi gözetmemekte olup, kurların düzeyini ya da yönünü belirleme amacıyla herhangi bir döviz alım ya da satım işlemi yapmayacaktır. TCMB, döviz piyasasının etkin bir şekilde çalışabilmesi ve sağlıklı fiyat oluşumlarının desteklenmesi amacıyla döviz kuru gelişmelerini ve buna ilişkin risk faktörlerini yakından takip etmeye ve gerekli önlemleri alarak ilgili araçları kullanmaya devam edecektir.

50. 2023 yılında yurt içinde artan fiziki altın talebinin bir kısmı altın satışları ve lokasyon swap işlemleriyle TCMB tarafından karşılanmıştır. TCMB, 2024 yılında rezerv biriktirme amaçlı olarak TL karşılığında yurt içinde cevherden üretilen altın alımı işlemlerine devam edecektir. Ayrıca, piyasa koşulları çerçevesinde bankalarla lokasyon swap işlemleri gerçekleştirilebilecektir.

51. TCMB ile döviz piyasalarında işlem yapmaya yetkili bankalar arasında gerçekleştirilen döviz karşılığı efektif işlemlerine devam edilecektir.

52. TCMB nezdindeki Döviz Depo Piyasasında bankalara yaklaşık olarak toplam 50 milyar ABD doları limit ile bir hafta ve bir ay vadeli döviz likiditesi imkânı sağlanmaya devam edilecektir.

53. Bankalar, TCMB'ye kendilerine tanınan limitler çerçevesinde ve çeşitli vadelerde teminat döviz deposu veya altın deposu getirebilecektir.

54. Para politikasının etkinliği ve finansal istikrar açısından uluslararası rezervlerin güçlendirilmesi büyük önem arz etmektedir. Uluslararası rezervler, parasal sıkılaşma ve makroihtiyati çerçevede atılan sadeleşme adımlarının etkileri ile 2023 yılının ikinci yarısından itibaren güçlü bir artış eğilimi göstermiş ve 22 Aralık 2023 itibarıyla 145,5 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Bu doğrultuda, 2024 yılında da piyasa koşulları elverdiği müddetçe rezerv biriktirilmesi yönündeki stratejiye devam edilecek ve uluslararası rezervlerdeki istikrarlı artış eğiliminin devamlılığı sağlanacaktır.

4. TCMB Kredi Programları

55. 2023 yılında ihracat ve döviz kazandırıcı hizmetler reeskont kredisi günlük kullanım limiti 3 milyar TL'ye yükseltilmiş, toplam faiz maliyetine üst sınır getirilmiş ve kredi kullanımı kapsamında döviz alımı yapmama ve ihracat bedeli satış koşullarında kolaylaştırıcı adımlar atılmıştır.[9]

56. 2024 yılında da ihracatçı firmaların finansman koşullarını iyileştirmek ve finansmana erişimlerini desteklemek amacıyla ihracat ve döviz kazandırıcı hizmetler reeskont kredilerinde ilave kolaylaştırıcı adımlar atılabilecektir.

57. Finansal kaynakların verimli kullanımı ve yatırımların desteklenmesi amacıyla stratejik öncelikler de dikkate alınarak Yatırım Taahhütlü Avans Kredisine (YTAK) erişim koşulları güncellenmiştir. Bu kapsamda, yıllık 100 milyar TL olmak üzere 3 yıl için ayrılan 300 milyar TL'lik toplam limit, yatırım projelerinin verimlilik ve katma değer niteliğine göre, firmalarca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan alınacak Teknoloji/Strateji Puanı esas alınarak tahsis edilecektir.

[9] TCMB Kredi Programlarına yönelik gelişmeler Ek-1 Tablo 5'te sunulmaktadır.

Ek 1: 2023 Yılında Alınan Politika Kararları

Tablo 1. Faiz Kararları	**Tarih**
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 9 düzeyinde sabit tutulmuştur.	19 Ocak 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 9'dan yüzde 8,5'e indirilmiştir.	23 Şubat 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 8,5 düzeyinde sabit tutulmuştur.	23 Mart 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 8,5 düzeyinde sabit tutulmuştur.	27 Nisan 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 8,5 düzeyinde sabit tutulmuştur.	25 Mayıs 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 8,5'ten yüzde 15'e yükseltilmiştir.	22 Haziran 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 15'ten yüzde 17,5'e yükseltilmiştir.	20 Temmuz 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 17,5'ten yüzde 25'e yükseltilmiştir.	24 Ağustos 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 25'ten yüzde 30'a yükseltilmiştir.	21 Eylül 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 30'dan yüzde 35'e yükseltilmiştir.	26 Ekim 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 35'ten yüzde 40'a yükseltilmiştir.	23 Kasım 2023
Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 40'tan yüzde 42,5'e yükseltilmiştir.	21 Aralık 2023

Tablo 2. Makroihtiyati Çerçevede Sadeleştirme Kararları	**Tarih**
Kredi faiz/kâr payı oranına göre menkul kıymet tesisi uygulamasının aşamalı olarak sona ermesi	Temmuz 2023 Ağustos 2023 Ekim 2023 Aralık 2023
KKM ve TL mevduat payına göre ilave YP zorunlu karşılık (ZK) tesisi uygulaması ile ilave/indirimli menkul kıymet tesisi uygulamalarının sonlandırılması	Ağustos 2023
Dönüşüm oranına göre menkul kıymet tesisi uygulamasının sonlandırılması	Ağustos 2023
TL kaynaklı KKM hesaplarında asgari faiz zorunluluğunun kaldırılması	Eylül 2023
Bankalarca kullandırılan TL ticari kredilere ilişkin menkul kıymet tesisi uygulaması ve harcama mukabili belge uygulamasının sonlandırılması	Ekim 2023
Bankalarca satın alınan reel kesimin ihraç ettiği menkul değerler üzerinden menkul kıymet tesisi uygulamasına son verilmesi	Ekim 2023
Özet döviz pozisyon raporunun sadeleştirilerek firmalara raporlama işlemlerinde kolaylık sağlanması	Kasım 2023
Finansman şirketlerince kullandırılan TL ticari kredilere ilişkin ZK uygulamasının sonlandırılması	Kasım 2023
Yabancı para yükümlülüklere uygulanan menkul kıymet tesis oranının düşürülmesi	Aralık 2023

Tablo 3. TL Mevduata Yönelik Makroihtiyati Düzenlemeler	**Tarih**
TL mevduat payı hedefinden KKM hesaplarının çıkarılması, gerçek kişiler için bu oranın artırılması hedefine geçilmesi ve hedef değerlerin güncellenmesi	Ağustos 2023 Eylül 2023 Ekim 2023 Aralık 2023
KKM hesaplarının kademeli azaltılmasına yönelik olarak KKM'nin vadeli TL mevduata geçişine ve dönüşümlü KKM'nin yenilenmesine ilişkin hedeflere geçilmesi ve hedef değerlerin güncellenmesi	Ağustos 2023 Aralık 2023
Dönüşümlü KKM ile TL mevduata yönelik düzenlemelerde menkul kıymet tesisi uygulamasının sonlandırılarak komisyon uygulamasının buna göre revize edilmesi	Ekim 2023
Dönüşümlü KKM hesaplarında faiz oranının bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının %85'inden düşük olmamak kaydıyla belirlenebilmesi	Kasım 2023

Tablo 4. Miktarsal Sıkılaştırma Kararları	**Tarih**
KKM hesapları için ZK uygulamasının başlatılması, bu oranın eylül ayında vadelerine göre farklılaştırılarak kısa vadelerde artırılması ve kasım ayında tüm vadelerde artırılması suretiyle TL likiditenin sterilize edilmesi	Temmuz 2023 Eylül 2023 Kasım 2023
Döviz cinsi mevduat/katılım fonlarında ZK oranlarının artırılması	Ağustos 2023 Kasım 2023
Döviz cinsi mevduat/katılım fonlarında TL cinsinden tesis edilmek üzere ilave ZK getirilmesi	Kasım 2023
Türk Lirası Depo Alım İhalelerine başlanması	Aralık 2023

Tablo 5. Seçici Kredi Kararları	**Tarih**
Reeskont kredileri kapsamındaki döviz almama taahhüdünden ithalat ödemelerine ilişkin döviz alımları istisna tutularak ve ilave ihracat bedeli satış koşulu kaldırılarak reeskont kredilerine erişim şartlarının kolaylaştırılması ve reeskont kredisi günlük limitlerinin 5 katına çıkarılarak 1,5 milyar TL'ye yükseltilmesi	Temmuz 2023
Menkul kıymet tesisi uygulamasında kredi büyüme sınırının TL ticari kredilerde (ihracat, yatırım, tarım, esnaf kamu kurum ve kuruluşları ile deprem bölgesine yönelik krediler hariç) %3'ten %2,5'e ve taşıt kredilerinde %3'ten %2'ye indirilmesi	Temmuz 2023 Ağustos 2023
Kredi kartları vasıtasıyla yapılan TL cinsinden nakit çekim veya kullanım işlemleri ile kredili mevduat hesaplarında uygulanacak azami faiz oranlarının diğer kredi kartı işlemlerinden farklılaştırılarak daha yüksek belirlenmesi	Temmuz 2023
Reeskont kredilerinde günlük limitin 2 katına çıkarılarak 3 milyar TL seviyesine yükseltilmesi	Eylül 2023
Faiz/kâr payı oranına göre menkul kıymet tesisi uygulamasının TL ticari krediler için kaldırılırken ihracat ve yatırım kredileri ile ihtiyaç kredileri için korunması	Ekim 2023
İhracat ve döviz kazandırıcı hizmetler reeskont kredilerinde toplam faiz maliyetine üst sınır getirilmesi	Kasım 2023
YTAK programına yıllık azami 100 milyar TL olmak üzere 3 yıl için toplam 300 milyar TL limit tahsis edilerek uygulama çerçevesinin yeniden yapılandırılması	Kasım 2023
2023 yılı sonunda sona erecek olan kredi büyümesine göre menkul kıymet tesisi uygulamasının ve deprem bölgesine yönelik istisnaların Haziran 2024'e uzatılması	Aralık 2023
Kredi kartı işlemleri ile kredili mevduat hesaplarında uygulanacak azami faiz oranlarının ve üye işyeri azami komisyon oranlarının belirlenmesinde kullanılan referans oran için üst sınır belirlenmesi	Aralık 2023

Ek 2: 2024 Yılı PPK Toplantıları ve Rapor Takvimi

PPK Toplantıları	PPK Özetinin İnternet Yayını	Enflasyon Raporu	Finansal İstikrar Raporu
25 Ocak 2024	1 Şubat 2024	8 Şubat 2024	
22 Şubat 2024	29 Şubat 2024		
21 Mart 2024	28 Mart 2024		
25 Nisan 2024	3 Mayıs 2024	9 Mayıs 2024	
23 Mayıs 2024	30 Mayıs 2024		31 Mayıs 2024
27 Haziran 2024	3 Temmuz 2024		
23 Temmuz 2024*	30 Temmuz 2024	8 Ağustos 2024	
20 Ağustos 2024*	27 Ağustos 2024		
19 Eylül 2024	26 Eylül 2024		
17 Ekim 2024	24 Ekim 2024	8 Kasım 2024**	
21 Kasım 2024	28 Kasım 2024		29 Kasım 2024
26 Aralık 2024	3 Ocak 2025		
23 Ocak 2025	30 Ocak 2025	6 Şubat 2025	
20 Şubat 2025	27 Şubat 2025		
20 Mart 2025	27 Mart 2025		

Not: 2025 Para Politikası metni Aralık 2024'te yayımlanacaktır.

* 25 Temmuz 2024 ve 22 Ağustos 2024 olarak ilan edilen Para Politikası Kurulu Toplantıları'nın tarihleri, 27 Haziran 2024 tarih ve 2024-34 sayılı Para Politikası Kurulu Toplantı Tarihlerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Basın Duyurusu ile 23 Temmuz 2024 ve 20 Ağustos 2024 olarak değiştirilmiştir.

** 31 Ekim 2024 olarak ilan edilen Enflasyon Raporu 2024-IV'ün yayım tarihi, 23 Ağustos 2024 tarih ve 2024-46 sayılı Enflasyon Raporu Yayım Tarihi Güncellemesine İlişkin Basın Duyurusu ile 8 Kasım 2024 olarak güncellenmiştir.

Ek 3: Para ve Likidite Politikası Araçları

İşlem Tipi	Amaç	Araç	Vade	Frekans
Temel politika aracı	İkincil piyasa gecelik faiz oranlarının politika faiz oranı etrafında oluşmasının sağlanması	Bir hafta vadeli repo ihaleleri	Bir hafta, 5-12 gün vadelerde	Günlük
Hazır imkânlar	Para piyasalarında oluşan faiz oranlarındaki olası dalgalanma seviyesinin TCMB tarafından belirlenen faiz koridoru içerisinde oluşmasının sağlanması	TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda TL depo verme/alma işlemleri	Gecelik	Günlük
		Piyasa yapıcı repo imkânı	Gecelik	Günlük
		Kira sertifikası karşılığı repo kotasyon işlemleri	Gecelik	Günlük
		BIST Repo Pazarı'nda repo/ters repo işlemleri	Gecelik	Günlük
Nihai kredi mercii işlemleri	Nihai kredi mercii sıfatıyla ödeme sisteminde aksamalara sebep olabilecek geçici likidite sıkışıklıklarının ve finansal piyasaların etkin bir şekilde çalışmasını engelleyebilecek teknik kaynaklı ödeme sorunlarının önlenmesi	Geç likidite penceresi depo verme/alma işlemleri	Gecelik	Günlük
		Geç likidite penceresi repo işlemleri	Gecelik	Günlük
		Gün içi limit işlemleri	Gün içi	Günlük
Rutin olmayan araçlar	Faizlerde aşırı oynaklığın önüne geçilmesi	Gün içi repo ihaleleri	Haftalık	Gerek görüldüğü durumlarda
	İkincil piyasa gecelik faiz oranlarının politika faiz oranı etrafında oluşmasının sağlanması	TL depo alım ihalesi	91 güne kadar	Gerek görüldüğü durumlarda
		Likidite senedi ihracı	91 güne kadar	Gerek görüldüğü durumlarda

Ek 4: Döviz Piyasası Araçları ve Temel Özellikleri

	Döviz Karşılığı TL Swap İşlemleri	**Döviz Karşılığı TL Swap İhaleleri (Geleneksel Yöntem)**	**VİOP Nezdindeki TL Uzlaşmalı Vadeli Döviz İşlemleri**	**TL Uzlaşmalı Vadeli Döviz İşlemleri**	**Döviz Depo Piyasası İşlemleri**	**BIST Swap Piyasası İşlemleri**	**Altın Karşılığı TL Swap İhaleleri (Geleneksel Yöntem)**	**TL Karşılığı Altın Swap İşlemleri**	**Döviz Karşılığı Altın Swap İşlemleri**
Katılımcılar	Piyasa üyesi bankalar	Piyasa üyesi bankalar	VİOP üyesi tüm kuruluşlar	Piyasa üyesi bankalar	Piyasa üyesi bankalar	Borsa İstanbul Yönetmeliğine Göre Yetkili Bankalar	Piyasa üyesi bankalar	Piyasa üyesi bankalar	Piyasa üyesi bankalar
Minimum tutar	1 milyon ABD doları	1 milyon ABD doları/euro	1.000 ABD doları	100 bin ABD doları	1 milyon ABD doları/euro	1 milyon ABD doları/euro	1 kg	1 kg	1 kg
Teminat oranı (%)	Yüzde 10	Yüzde 10	VİOP tarafından belirlenir	Yüzde 2,5	Yüzde 100	BIST tarafından belirlenir	Yüzde 10	Yüzde 10	Yüzde 10
Uzlaşma	Vadede	Vadede	Günlük	Vadede	Vadede	Vadede	Vadede	Vadede	Vadede
Duyurulan limit	Döviz piyasaları limitinin yüzde 30'u		-	-	50 milyar ABD doları		100 ton	169 ton	Alım yönlü işlemlerde 168 ton, satım yönlü işlemlerde 100 ton
Vade	1 hafta	2 hafta, 1 ay, 2 ay, 3 ay	VİOP tarafından belirlenir	1 ay, 3 ay	1 hafta,1 ay	Maksimum 180 gün	1 ay, 3 ay, 6 ay	1 hafta	1 hafta
Yöntem	Kotasyon	İhale	Kotasyon	İhale	Kotasyon	Kotasyon	İhale	Kotasyon	Kotasyon